

# OBSAH

|                                  |   |
|----------------------------------|---|
| Vstupní metodické poznámky ..... | 9 |
|----------------------------------|---|

## *KAPITOLA I. Mezní pojmy*

|                                                         |    |
|---------------------------------------------------------|----|
| <b>Článek 1. Pojem jsoucna</b> .....                    | 16 |
| 1.1. Pojem jsoucna v prvním přiblížení .....            | 16 |
| 1.2. Zavedení a odůvodnění základních pojmů .....       | 17 |
| 1.2.1. Mody existence .....                             | 21 |
| 1.2.2. Noetická valence a role pojmu jsoucna .....      | 22 |
| 1.3. Prvky jsoucna nejsou jsoucna .....                 | 23 |
| <b>Článek 2. Pojem nicoty</b> .....                     | 25 |
| 2.1. Nicota jako jsoucno toliko racionální .....        | 25 |
| 2.2. Pravda soudů se záporným predikátem .....          | 27 |
| 2.2.1. Skluzu realistů .....                            | 29 |
| 2.3. Novověká objektivizace nicoty .....                | 31 |
| 2.3.1. Hegel - simplifikující založení .....            | 31 |
| 2.3.2. Heidegger - sugestivní popularizace .....        | 34 |
| 2.3.3. B. Welte - filosoficko teologická aplikace ..... | 37 |
| <b>Článek 3. Analogie jsoucna</b> .....                 | 39 |
| 3.1. Standardní tomistická argumentace .....            | 40 |
| 3.2. Všeobsáhlost - jádro důkazu analogie .....         | 41 |
| 3.2.1. Opozice Dunse Scota .....                        | 45 |
| 3.2.2. Jiné námitky .....                               | 46 |
| 3.3. Celkové souvislosti tématu analogie .....          | 47 |
| 3.3.1. Parmenides a Herakleitos - základy monismu ..... | 48 |
| 3.3.2. Perspektivy analogie .....                       | 50 |

## *KAPITOLA II. Kardinální pojem esenciality*

|                                                    |    |
|----------------------------------------------------|----|
| <b>Článek 4. Precizace pojmu esenciality</b> ..... | 51 |
| 4.1. Rekapitulace s výhledem k esenci .....        | 51 |
| 4.2. Běžná gnoseologická námitka .....             | 52 |
| 4.2.1. Metodologická reflexe K. Poppera .....      | 54 |
| 4.2.2. Základní argumentace pro esencialitu .....  | 56 |

|                                                         |           |
|---------------------------------------------------------|-----------|
| 4.3. Skladebný model esenciality .....                  | 57        |
| 4.3.1. Učebnicové pojetí .....                          | 60        |
| 4.4. Maritainův výklad esence .....                     | 62        |
| 4.5. Metodické rozjímání směrem k Tomášovi .....        | 66        |
| 4.5.1. Esence u Tomáše .....                            | 67        |
| <b>Článek 5. Problémy esence .....</b>                  | <b>72</b> |
| 5.1. Esence specifická a individuální .....             | 72        |
| 5.1.1. Zvláštní princip individuace? .....              | 75        |
| 5.2. Esence a jsoucno .....                             | 78        |
| 5.2.1. Pozadí Heideggerovy ontologické difference ..... | 81        |
| 5.3. Esence a existence v tradiční diskusi .....        | 84        |
| 5.3.1. Existenciální ontologie (Tomášova?) .....        | 86        |

### *KAPITOLA III. Dynamická ontologie*

|                                                      |            |
|------------------------------------------------------|------------|
| <b>Článek 6. Hegelovo založení .....</b>             | <b>91</b>  |
| 6.1. Reminiscence a navození problému .....          | 91         |
| 6.2. Problém identity .....                          | 93         |
| 6.2.1. Falzifikace koncepce konkrétní identity ..... | 95         |
| 6.2.2. Dovětek o různosti .....                      | 98         |
| <b>Článek 7. Dějinné myšlení .....</b>               | <b>101</b> |
| 7.1. Heideggerovo převzetí .....                     | 102        |
| 7.1.1. Historická esence u J. Patočky .....          | 104        |
| 7.2. Dynamismus v klasické filosofii dnes .....      | 108        |
| 7.2.1. Kreačně-evoluční ontologie .....              | 113        |
| 7.3. Dynamismus ve vědách o člověku .....            | 116        |
| 7.3.1. Manheim .....                                 | 118        |
| 7.3.2. Osvěžení u Leo Strausse .....                 | 121        |
| 7.4. Stopy dynamismu v teologii .....                | 123        |
| 7.4.1. Dějinné myšlení jako kairos? .....            | 126        |
| 7.4.2. Postmoderní posun .....                       | 128        |

### *KAPITOLA IV. Doplnky s výhledem k aplikaci*

|                                       |            |
|---------------------------------------|------------|
| <b>Článek 8. Substancialita .....</b> | <b>131</b> |
| 8.1. Základní vymezení .....          | 131        |

|                                                     |            |
|-----------------------------------------------------|------------|
| 8.2. Problém identifikace substancí .....           | 132        |
| 8.2.1. Zpochybnění monismu .....                    | 135        |
| 8.2.2. Námitka Spinozy .....                        | 138        |
| 8.3. Esence, substance, přirozenost .....           | 140        |
| 8.3.1. Nehybné dno u J. Patočky .....               | 143        |
| 8.3.2. Náznak antropologických důsledků .....       | 146        |
| <b>Článek 9. Potence - akt .....</b>                | <b>147</b> |
| 9.1. Poznámka k zavedení pojmů .....                | 147        |
| 9.2. Poznámky k potenci .....                       | 148        |
| 9.2.1. Poznámka k aktu .....                        | 151        |
| <b>Článek 10. Dobro a zlo .....</b>                 | <b>152</b> |
| 10.1. Transcendentální vlastnosti jsoucna .....     | 152        |
| 10.2. Problém zařazení dobra .....                  | 153        |
| 10.2.1. Tápavá diskuse .....                        | 154        |
| 10.2.2. Méně ambiciózní řešení .....                | 156        |
| 10.3. Ontologie zla .....                           | 157        |
| <br>Závěrečný pohled na podstatnou souvislost ..... | <br>158    |
| Seznam použité literatury .....                     | 160        |